ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 24. septembrī[1]

Apvienotās lietas C-434/19 un C-435/19

Poste Italiane SpA
pret
***Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincie siciliane* (C-434/19)**
un
Agenzia delle entrate – Riscossione
pret
***Poste Italiane SpA* (C-435/19),**
piedaloties
Poste Italiane SpA – Bancoposta

(*Corte suprema di cassazione* (Augstākā Kasācijas tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – Valsts atbalsts – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – Uzņēmums, kuram dalībvalstis ir piešķirušas īpašas vai ekskluzīvas tiesības – Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi (VTNP) – Pašvaldības nekustamā īpašuma nodokļa iekasēšanai paredzētā pasta norēķinu konta pakalpojuma pārvaldība – Saņēmējuzņēmuma vienpusēji noteiktas komisijas maksas

1. Itālijā no 1992. līdz 2011. gadam pašvaldības nekustamā īpašuma nodokļa (turpmāk tekstā – "NĪN") maksātāji to maksāja koncesionāriem, kam bija uzticēta tā iekasēšana (turpmāk tekstā – "koncesionāri") un kas līdz 2006. gada oktobrim bija privātas struktūras[2].

2. Maksājumi bija jāveic vai nu skaidrā naudā, vai ar pārskaitījumu pasta norēķinu kontā, kas koncesionāriem obligāti bija jāatver kādā no *Poste Italiane SpA* filiālēm[3]. Šī struktūra iekasēja no konta turētājiem komisijas maksu par katru ienākošo darījumu.

3. *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) jautā, vai par labu *Poste Italiane* izveidotā "likumīga monopola" sistēma, lai pārvaldītu tāda pasta norēķinu konta pakalpojumu, kurā tika iemaksāts NĪN, ir ar LESD 106. un 107. pantu nesaderīgs valsts atbalsts. Tā arī vēlas noskaidrot, vai šī sistēma ir saderīga ar LESD 102. pantu.

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 No 2006. gada 1. oktobra nodokļu iekasēšana ir uzticēta tikai valsts iestādei *Agenzia delle entrate*. 2017. gadā tika izveidota valsts struktūra "*Agenzia delle entrate-Riscossione*", kas pildīja iekasēšanas funkcijas ar tiesībām rīkoties teritoriālo (reģioni, provinces un pašvaldības) administrāciju vārdā.

3 *Poste Italiane SpA* (turpmāk tekstā – "*Poste Italiane*") ir atbilstoši privāttiesībām dibināta sabiedrība ar lielākoties valsts kapitālu un ir izveidota pēc *Amministrazione autonoma delle Poste e delle Telecomunicazioni* (Pasta un telekomunikāciju autonomā pārvalde) pārveidošanas par saimniecisko darbību veicošu publisko tiesību iestādi un vēlāk par akciju sabiedrību.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. LESD 14. pantā ir norādīts:

"Neskarot Līguma par Eiropas Savienību 4. panta un šā Līguma 93., 106. un 107. panta noteikumus un, ņemot vērā nozīmi, kāda sabiedriskiem pakalpojumiem ir Savienības kopīgo vērtību sistēmā, kā arī to nozīmi sociālas un teritoriālas kohēzijas veicināšanā, Savienība un dalībvalstis, nepārsniedzot savas attiecīgās pilnvaras un Līgumu piemērošanas jomu, rūpējas, lai šādi pakalpojumi pamatotos uz tādiem – jo īpaši ekonomikas un finanšu – principiem un nosacījumiem, kas ļauj īstenot to uzdevumus. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paredz minētos principus un nosacījumus, neskarot dalībvalstu kompetenci atbilstīgi Līgumiem sniegt un finansēt šos pakalpojumus, kā arī panākt šo pakalpojumu izpildi."

5. LESD 102. pantā ir noteikts:

"Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā:

a) tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības nosacījumi;

b) ražošanas, tirgus vai tehnikas attīstības ierobežošana, kas kaitē patērētājiem;

c) atšķirīgu nosacījumu piemērošana līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus;

d) prasība, lai otra puse, slēdzot līgumus, uzņemtos papildu saistības, kas pēc savas būtības vai saskaņā ar nozares praksi nekādi nav saistītas ar attiecīgo līgumu priekšmetu."

6. LESD 106. panta 1. un 2. punktā ir norādīts:

"1. Attiecībā uz publiskiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kam dalībvalstis piešķīrušas īpašas vai ekskluzīvas tiesības, dalībvalstis nedz ievieš, nedz uztur spēkā tādus pasākumus, kas ir pretrunā Līgumiem, jo īpaši noteikumiem, kas ietverti 18. pantā un 101. līdz 109. pantā.

2. Uz uzņēmumiem, kam uzticēti sabiedriski pakalpojumi vai kas darbojas kā dalībvalstu fiskāli monopoli, attiecas Līgumos ietvertie noteikumi un jo īpaši noteikumi par konkurenci, ja šo noteikumu piemērojums *de iure* vai *de facto* netraucē veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus. Tie nedrīkst ietekmēt tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu Savienības interesēm."

7. LESD 107. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm."

8. LESD 108. panta 3. punktā ir paredzēts:

"Visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai laikus, lai Komisija varētu iesniegt savas piezīmes. Ja Komisija atzīst, ka, ievērojot 107. pantu, šādi plāni nav saderīgi ar iekšējo tirgu, tā nevilcinoties sāk 2. punktā paredzēto procedūru. Attiecīgā dalībvalsts nesāk īstenot pašas ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar galīgo lēmumu."

B. Valsts tiesības

1. Pasta norēķinu kontiem piemērojamie noteikumi

a) 1996. gada Likums Nr. 662[4]

9. Saskaņā ar tā 2. pantu:

"18. [..] No 1997. gada 1. janvāra [..] *Poste Italiane* pasta norēķinu kontu turētājiem var noteikt komisijas maksas. [..]

19. Pasta un maksājumu pakalpojumus, kurus spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā nav konkrēti paredzēts sniegt likumīga monopola režīmā, sniedz uzņēmums *Poste Italiane* un citi uzņēmēji brīvas konkurences režīmā. [..] *Poste Italiane* ir pienākums veikt iegrāmatošanu atsevišķos kontos, it īpaši nošķirot izmaksas un slogu, kas rodas saistībā ar likumīga monopola režīmā sniegtajiem pakalpojumiem, un izmaksas un slogu, kas rodas saistībā ar pakalpojumu sniegšanu brīvas konkurences režīmā.

20. No 1997. gada 1. aprīļa 19. punktā minētās pakalpojumu cenas nosaka uzņēmums *Poste Italiane* arī līgumu veidā, ņemot vērā klientu vajadzības un pieprasījuma raksturlielumus, kā arī prasību saglabāt un palielināt apgrozījuma apjomus [..]".

b) Republikas prezidenta 2001. gada Dekrēts Nr. 144[5]

10. Saskaņā ar tā 3. panta 1. punktu, "ja vien šajā dekrētā nav noteikts citādi, attiecības starp klientiem un pasta norēķinu kontu reglamentē līgumu veidā, ievērojot Civilkodeksa normas un speciālo likumu normas".

c) "Poste Italiane" valdes Lēmums Nr. 57/1996

11. Ar šo lēmumu ir paredzēts iekasēt komisijas maksu par katru pārvaldības darījumu, kas veikts pasta norēķinu kontā, kura turētājs ir par nodokļu iekasēšanu atbildīgais koncesionārs. No 1997. gada 1. aprīļa līdz 2001. gada 31. maijam tā tika noteikta 0,05 EUR apmērā un no 2001. gada 1. jūnija līdz 2003. gada 31. decembrim – 0,23 EUR apmērā.

4 Legge 23 dicembre 1996, n. 662 – Misure di razionalizzazione della finanza pubblica (Likums Nr. 662 par publisko finanšu racionalizācijas pasākumiem; 1996. gada 28. decembra GURI Nr. 303, Nr. 233 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 662/1996").

5 Decreto del Presidente della Repubblica 14 marzo 2001, n. 144 – Regolamento recante norme sui servizi di bancoposta (Republikas prezidenta 2001. gada 14. marta Dekrēts Nr. 144, ar ko paredz noteikumus par pasta maksājumu pakalpojumiem; 2001. gada 23. aprīļa GURI Nr. 94; turpmāk tekstā – "Dekrēts Nr. 144/2001").

2. Noteikumi par teritoriālo pašvaldību noteiktajiem nodokļiem

a) 1992. gada Leģislatīvais dekrēts Nr. 504[6]

12. Saskaņā ar 10. panta 3. punktu:

"Nodokli, kas maksājams saskaņā ar 2. punktu, maksā ar koncesionāra, kas ir atbildīgs par tā iekasēšanu, starpniecību apgabalā, kurā atrodas 4. pantā minētā pašvaldība, vai iemaksā pasta norēķinu kontā, kas šajā nolūkā atvērts uz attiecīgā koncesionāra vārda [..]. Koncesionāram noteikto komisijas maksu sedz nodokli uzlikusī pašvaldība; tā ir 1 % apmērā no iekasētās summas; par katru nodokļa maksātāja veikto maksājumu tās minimālā summa ir [1,75 EUR] un maksimālā summa ir [50 EUR]".

b) Finanšu ministra 1993. gada Dekrēts Nr. 567[7]

13. Ar 5.–7. pantu fiskālā konta turētājiem ar neatsaucamu pilnvarojumu koncesionāram ir atļauts koncesionāra darbības vietās vai kredītiestādē tieši samaksāt summas, kas ir saistītas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, uzņēmumu ienākuma nodokli – arī to aizstājošu nodokli –, vietējo ienākuma nodokli, nodokļiem, kas aizstāj iepriekš minētos nodokļus, kā arī PVN.

c) 1997. gada Leģislatīvais dekrēts Nr. 446[8]

14. Ar 59. panta 1. punktu pašvaldībām ir rezervētas tiesības pieņemt noteikumus par vietējo nodokļu un nodevu iekasēšanu, lai racionalizētu maksājumu veikšanas noteikumus, paredzot veikt maksājumus ne tikai koncesionāram, bet arī pasta norēķinu kontā, kas atvērts uz pašvaldības nodokļu iestādes vārda, veikt tiešus maksājumus pēdējai minētajai un maksājumus, izmantojot banku sistēmu.

d) 2011. gada Leģislatīvais dekrēts Nr. 70[9]

15. Saskaņā ar tā 7. panta 2. punkta *gg-septies*) apakšpunktu[10]:

"Ja ienākumu iekasēšanu uztic [koncesionāriem], to veic, izmantojot vienu vai vairākus uz koncesionāra vārda atvērtus pasta vai bankas norēķinu kontus, kuri paredzēti līgumslēdzējas iestādes ienākumu iekasēšanai un kuros iemaksā visas iekasētās summas".

6 Decreto legislativo 30 dicembre 1992, n. 504 - Riordino della finanza degli enti territoriali, a norma dell'articolo 4 della legge 23 ottobre 1992, n. 421 (1992. gada 23. oktobra Leģislatīvais dekrēts Nr. 504 par pašvaldību finansēšanas reorganizāciju saskaņā ar 1992. gada 23. oktobra Likuma Nr. 421 4. pantu; 1992. gada 30. decembra GURI Nr. 305, kārtējais pielikums Nr. 137; turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 504/1992").

7 Decreto del Ministro delle Finanze 28 dicembre 1993, n. 567 – Regolamento di attuazione dell'art. 78, commi da 27 a 38, della legge 30 dicembre 1991, n. 413, concernente l'istituzione del conto fiscale (Finanšu ministra 1993. gada 28. decembra Dekrēts Nr. 567 – 1991. gada 30. decembra Likuma Nr. 413 par fiskālā konta izveidi 78. panta 27.–38. punkta īstenošanas noteikumi (1993. gada 31. decembra GURI Nr. 306).

8 Decreto legislativo 15 dicembre 1997, n 446 – Istituzione dell'imposta regionale sulle attività produttive, revisione degli scaglioni, delle aliquote e delle detrazioni dell'Irpef e istituzione di una addizionale regionale a tale imposta, nonché riordino della disciplina dei tributi locali (1997. gada 15. decembra Leģislatīvais dekrēts Nr. 446, ar ko ievieš reģionālo nodokli par ražošanas darbībām, pārskata fizisko personu ienākuma nodokļa pakāpes, likmes un atskaitījumus un ievieš papildus minētajam nodoklim reģionālo nodevu, kā arī pārkārto pašvaldību nodokļu sistēmas tiesisko regulējumu (1997. gada 23. decembra GURI Nr. 298, kārtējais pielikums Nr. 252).

9 Decreto legge 13 maggio 2011, n. 70 – Semestre Europeo – Prime disposizioni urgenti per l'economia (2011. gada 13. maija Dekrētlikums Nr. 70 par Eiropas pusgadu – pirmie steidzamie noteikumi par labu ekonomikai (2011. gada 13. maija GURI Nr. 110). Tas tika pārveidots (ar grozījumiem) par legge 12 luglio 2011, n. 106 (2011. gada 12. jūlija Likums Nr. 106) (2011. gada 12. jūlija GURI Nr. 160), kas vēlāk tika grozīts ar decreto legge 6 dicembre 2011, n. 201 (2011. gada 6. decembra Dekrētlikums Nr. 201), kas savukārt (ar grozījumiem) tika pārveidots par legge 22 dicembre 2011, n. 214 (2011. gada 22. decembra Likums Nr. 214; turpmāk tekstā – "Dekrētlikums Nr. 70/2011").

10 Redakcijā, kas grozīta ar *decreto legge 2 marzo 2012, n. 16* (2012. gada 2. marta Dekrētlikums Nr. 16), kas tika pārveidots (ar grozījumiem) par *legge 26 aprile 2012, n. 44* (2012. gada 26. aprīļa Likums Nr. 44), 5. panta 8.*bis* punktu.

II. Faktiskie apstākļi (saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumiem) un prejudiciālie jautājumi

16. *Poste Italiane* veicamās darbības tika noteiktas katru reizi atsevišķi, privatizācijas procesa gaitā. It īpaši valsts tiesiskajā regulējumā tai tika rezervēta konkrētu pakalpojumu sniegšana, nosakot pienākumu veikt atsevišķu grāmatvedības uzskaiti.

17. Ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 504/1992 10. panta 3. punktu tika noteikts, ka NĪN var samaksāt, vai nu "veicot tiešu maksājumu tam par iekasēšanu atbildīgajam koncesionāram, kura apgabalā atrodas pašvaldība [kurā atrodas ar nodokli apliktais nekustamais īpašums]", vai arī veicot maksājumu "attiecīgā pasta norēķinu kontā, kura turētājs ir iepriekš minētais koncesionārs". Tādējādi koncesionāram bija pienākums atvērt pasta norēķinu kontu, lai izpildītu saistības, ko tas uzņēmies attiecībā pret teritoriālo nodokļu iestādi.

18. Iesniedzējtiesa norāda, ka līdz 2011. gadam šo pienākumu neietekmēja reformas, ar ko tika paplašināti vietējo nodokļu un nodevu maksāšanas noteikumi (neatsaucama pilnvara bankām, maksājumu veikšana pašvaldībās uz vietas vai iemaksas kontos, kuru turētāja ir pašvaldības kase). Tikai šajā gadā tika atzītas par vietējo nodokļu iekasēšanu atbildīgā koncesionāra (aģenta) tiesības vienkārši atvērt tikai vienu bankas norēķinu kontu, nevis pasta norēķinu kontu.

19. *Amministrazione delle Poste* privatizācijas procesa laikā [11] mainījās arī pasta pakalpojumu tarifu noteikšanas un maksāšanas kritēriji. Proti:

— 1996.gadā tika noteikta komisijas maksa par katru darījumu, kas veikts, pārvaldot attiecības starp pasta norēķinu kontu un nodokļu iekasēšanas pakalpojumu sniedzējiem koncesionāriem.

— 2001. gadā tika noteikts, ka klientiem un pasta norēķinu kontiem ir piemērojams civiltiesiskais režīms, kas jau bija spēkā attiecībā uz bankas kontiem.

20. Lietās, uz ko attiecas šie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, strīds ir starp *Poste Italiane* un diviem koncesionāriem [12], kuriem šī iestāde liek maksāt komisijas maksas par katru NĪN pārskaitījumu to pasta norēķinu kontos par laikposmu no 1997. līdz 2011. gadam:

— pirmkārt (lieta C-434/19), *Poste Italiane* lūdza piespriest *Riscossione Sicilia* samaksāt tai strīdīgo komisijas maksu. Lai arī tās prasība pirmajā instancē tika noraidīta, apelācijas tiesa atzina *Poste Italiane* tiesības laikposmā pēc 2006. gada 1. jūnija.

— otrkārt (lieta C-435/19), līdzīgs *Poste Italiane* prasījums pret *Agenzia* arī tika noraidīts pirmajā instancē un apmierināts apelācijas instancē.

21. *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) tika iesniegtas kasācijas sūdzības, tāpēc šī tiesa uzdod divus identiskus lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu ar šādiem jautājumiem:

"1) Vai LESD 14. pantam [..] un LESD 106. panta 2. punktam [..] un klasificēšanai vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma (VTNP) sistēmā ir pretrunā tāda tiesību norma, kāda ir paredzēta Leģislatīvā dekrēta Nr. 504/1992 10. panta 3. punktā, lasot to kopsakarā ar Likuma Nr. 662/1996 2. panta 18.–20. punktu, un uz kuras pamata arī pēc *Poste Italiane* [..] sniegto pasta bankas pakalpojumu privatizācijas tiek izveidota un uzturēta *Poste Italiane* [..] rezervēta darbība (likumīga monopola režīms) attiecībā uz pasta norēķinu konta, kas paredzēts vietējā nekustamo īpašumu nodokļa (NĪN) iekasēšanai, pakalpojuma pārvaldību, ņemot vērā jaunāko valsts tiesisko

11 Tika noteikts aizliegums valsts pārvalžu un publisko iestāžu vārdā sniegt bezmaksas pakalpojumus, veikta saskaņošanas ar kompetentajiem ministriem reorganizācija un atcelts jebkurš tarifu vai sociālais pienākums konkurences režīmā sniegtajiem pakalpojumiem.

12 *Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincia siciliane* (turpmāk tekstā – "*Riscossione Sicilia*") (lieta C-434/19) un *Agenzia delle entrate – Riscossione* (turpmāk tekstā – "*Agenzia*") (lieta C-435/19).

regulējumu nodokļu iekasēšanas jomā, kas vismaz no 1997. gada ļauj nodokļu maksātājiem un arī vietējām nodokļu iestādēm izmantot nodokļu (arī pašvaldību nodokļu) maksāšanas procedūras un iekasēšanu ar banku sistēmas starpniecību?

2) Ja, atbildot uz pirmo jautājumu, likumīgā monopola izveide tiktu atzīta par atbilstošu VTNP īpašībām, vai LESD 106. panta 2. punktam [..] un LESD 107. panta 1. punktam [..], atbilstīgi tam, kā Tiesa interpretējusi šīs tiesību normas saistībā ar kritērijiem, kas ļauj nošķirt likumīgu subsīdiju (kā kompensāciju par sabiedriskā pakalpojuma pienākumiem) no nelikumīga valsts atbalsta (spriedums, [..], *Altmark*, C-280/00 [..]), ir pretrunā tāda tiesību norma, kas izriet no Leģislatīvā dekrēta Nr. 504/1992 10. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar Likuma Nr. 662/1996 2. panta 18.–20. punktu un [..] Dekrēta Nr. 144/2001 3. panta 1. punktu, un kas piešķir *Poste Italiane* [..] pilnvaras vienpusēji noteikt "komisijas maksas" apmēru, kas ir jāmaksā par NĪN iekasēšanu atbildīgajam koncesionāram (aģentam) un ko piemēro katram pārvaldības darījumam, kas veikts pasta norēķinu kontā, kura turētājs ir koncesionārs, ņemot vērā, ka *Poste Italiane* [..] ar valdes Lēmumu Nr. 57/1996 ir noteikusi minēto komisijas maksu 100 liru apmērā par laikposmu no 1997. gada 1. aprīļa līdz 2001. gada 31. maijam un 0,23 euro apmērā par laikposmu no 2001. gada 1. jūnija?

3) Vai LESD 102. panta pirmajai daļai [..], kā to interpretējusi Tiesa [..], ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums, ko veido Likuma Nr. 662/1996 2. panta 18.–20. punkts, [..] Dekrēta Nr. 144/2001 3. panta 1. punkts un Leģislatīvā dekrēta Nr. 504/1992 10. panta 3. punkts un saskaņā ar kuru koncesionāram (aģentam) ir pienākums maksāt *Poste Italiane* [..] vienpusēji noteiktu un/vai grozītu "komisijas maksu", un viņš nevar izbeigt līgumu par pasta norēķinu kontu, nepārkāpjot Leģislatīvā dekrēta Nr. 504/1992 10. panta 3. punktā paredzēto pienākumu un attiecīgi NĪN iekasēšanas saistības, ko tas uzņēmies attiecībā pret vietējo nodokļu iestādi?"

III. Tiesvedība Tiesā

22. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika iesniegts 2019. gada 5. jūnijā.

23. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Poste Italiane*, *Agenzia* un Komisija, kas sniedza rakstveida atbildes uz Tiesas jautājumiem, kuri tika uzdoti, aizstājot tiesas sēdi, kurai bija jānotiek 2020. gada 22. aprīlī un kas vēlāk tika atcelta.

IV. Vērtējums

A. Ievada apsvērumi

24. Lemjot par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesai ir jāņem vērā iesniedzējtiesas minētie lietas fakti un sniegtais valsts tiesību izklāsts [13].

25. Izskatāmās lietas izklāstā ir uzsvērts tas, ko iesniedzējtiesa sauc par *Poste Italiane* "likumīgu monopolu" pasta norēķinu konta pakalpojuma sniegšanā saistībā ar NĪN iekasēšanu. Šis monopols tomēr neliedz nodokļa maksātājiem iespēju maksāt nodokli tieši koncesionāriem bez *Poste Italiane* starpniecības, kā tas ir norādīts iesniedzējtiesas nolēmumā.

26. *Poste Italiane* gan tās rakstveida apsvērumos (12.–15. punkts), gan, atbildot uz konkrētu Tiesas jautājumu, apgalvo, ka bija arī citas NĪN maksāšanas alternatīvas, kas nav minētas iesniedzējtiesas nolēmumā.

13 Skat. tostarp spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *Coty Germany* (C-567/18, EU:C:2020:267), 22. punkts.

27. Konkrēti, tā apgalvo, ka šo maksājumu varēja veikt "kredītiestādēs [kas nav *Poste Italiane*], kuras noslēgušas vienošanos ar koncesionāru"[14], un no Leģislatīvā dekrēta Nr. 446/1997 stāšanās spēkā brīža – tieši tajā teritoriālajā nodokļu iestādē, kas saņem NĪN, vai dažās tās norādītajās finanšu iestādēs[15].

28. *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) ir jālemj par šiem faktiem, kuru apstiprinājums zināmā mērā varētu *vājināt* pieņēmumu, uz kura balstīts iesniedzējtiesas nolēmums.

B. Pirmais prejudiciālais jautājums

29. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai *Poste Italiane* rezervētai darbībai pārvaldīt pasta norēķinu konta pakalpojumu saistībā ar NĪN iekasēšanu ir vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma īpašības.

1. Lietas dalībnieku nostāja

30. *Poste Italiane* uzskata, ka pirmais jautājums esot nepieņemams, jo tajā ir atsauce uz LESD 14. pantu un valsts tiesai esot tieši jāpiemēro LESD 106. panta 2. punkts.

31. Pakārtoti tā norāda, ka ar tiesisko regulējumu *Poste Italiane* nav piešķirtas ekskluzīvas tiesības sniegt NĪN iekasēšanas pakalpojumu, jo koncesionāri var izmantot arī citus līdzekļus. Tā apgalvo, ka jebkurā gadījumā nav izpildīti nosacījumi, lai pasta norēķinu kontu pārvaldību kvalificētu kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu.

32. *Agenzia* apgalvo, ka attiecībām starp koncesionāriem un *Poste Italiane* ir monopola iezīmes. [Koncesionāriem] ir obligāti jāatver pasta norēķinu konts šajā iestādē, kura var vienpusēji mainīt līguma nosacījumus.

33. *Agenzia* uzskata, ka pasta norēķinu konta pakalpojumu, ko sniedz *Poste Italiane* saskaņā ar šādiem noteikumiem un ko finansē ar obligātām komisijas maksām, nevar sniegt citas – valsts vai Eiropas – struktūras, tādējādi priekšrocība tiek piešķirta tikai vienam uzņēmumam. Turklāt komisijas maksa netika noteikta objektīvi un pārskatāmi, un koncesionāriem ir liegta iespēja vienoties par labvēlīgākiem nosacījumiem.

34. Pēc Komisijas domām, nešķiet, ka *Poste Italiane* tiesību aktā būtu noteikts pienākums (Tiesas judikatūras izpratnē) sniegt pakalpojumus kā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

2. Pieņemamība

35. Manuprāt, iesniedzējtiesas nolēmumos minētā atsauce uz LESD 14. pantu neizraisa pirmā jautājuma nepieņemamību. Neskarot to, kā apgalvo *Poste Italiane*, ka nav viegli noteikt, kādas šaubas šajā gadījumā rodas saistībā ar noteikuma interpretāciju, ir skaidrs, ka pirmais jautājums būtībā attiecas uz LESD 106. pantu: atsauce uz LESD 14. pantu ir iekļauta, jo abos pantos ir minēti "vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi".

14 Šajā ziņā min 1993. gada 12. maija Ministrijas dekrētu, kas grozīts ar 2001. gada 10. decembra dekrētu, saskaņā ar kuru "[NĪN] maksātājs var veikt maksājumu kredītiestādēs, kuras ir noslēgušas vienošanos ar koncesionāru, kas ir atbildīgs par iekasēšanas pakalpojuma sniegšanu".

15 Sava apgalvojuma pamatojumam tā min 2002. gada 30. maija Ekonomikas un finanšu ministrijas apkārtrakstu Nr. 4 "Paskaidrojumi par NĪN maksāšanas kārtību".

36. LESD 14. pants attiecas uz vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem; tajā ir noteikts, ka Savienībai un valstīm jāgādā, "lai šādi pakalpojumi balstītos uz tādiem principiem un nosacījumiem, kas ļauj īstenot to uzdevumus". LESD 106. panta 2. punktā ir noteikts, ka Līgumu tiesību normu – it īpaši konkurences noteikumu – piemērošana šādiem pakalpojumiem nedrīkst traucēt par to pārvaldību atbildīgajiem uzņēmumiem "veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus".

37. Tādējādi abas tiesību normas veido jēgas vienību: tās garantē, ka vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem piemēro Līgumus, vienlaikus nodrošinot, ka tas nekaitē to konkrētajiem uzdevumiem.

38. Kā apgalvo *Poste Italiane*, valsts tiesai ir jāizvērtē, vai ar LESD 106. pantu ir saderīga prakse, ko piekopj par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu pārvaldību atbildīgie uzņēmumi. Valsts tiesām ir jāpārbauda, "vai šādu praksi, ja tā ir pretrunā šai tiesību normai, var attaisnot vajadzības, kas izriet no uzņēmumiem uzticētā konkrētā uzdevuma" [16].

39. Tādējādi saskaņā ar LESD 267. pantu valsts tiesa, ja tā uzskata to par lietderīgu, var brīvi lūgt Tiesas sadarbību, iesniedzot tai jautājumus saistībā ar LESD 106. panta interpretāciju [17]. Šīs šaubas pamatoti var attiekties uz iespēju kvalificēt darbības kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu.

40. Visbeidzot, *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) uzdod jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju, uz kuru Tiesai principā ir pienākums sniegt atbildi [18]. Tā var atteikties sniegt šo atbildi tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietu, ja jautājums ir hipotētisks vai ja nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu atbildi uz to [19]. Neko no tā nevar attiecināt uz pirmo jautājumu.

3. Par lietas būtību

41. Kā tikko atgādināju, iesniedzējtiesai ir jānoskaidro, vai *Poste Italiane* faktiski tika uzlikts pienākums pildīt skaidri definētas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

42. Neskarot šīs tiesas galīgo vērtējumu, es piekrītu *Poste Italiane* un Komisijai, ka no strīdīgā tiesiskā regulējuma analīzes neizriet, ka pakalpojumus, kurus *Poste Italiane* sniedz par NĪN iekasēšanu atbildīgajiem koncesionāriem, var kvalificēt kā "vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus".

43. Dalībvalstīm atzītās tiesības definēt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus nav neierobežotas, bet ir pakļautas virknei nosacījumu. Tostarp, pirmkārt, ir jāmin nosacījums, ka attiecīgajam uzņēmumam faktiski ir uzticēta sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpilde un šādas saistības ir skaidri definētas valsts tiesībās [20].

16 Spriedums, 1991. gada 18. jūnijs, *ERT* (C-260/89, EU:C:1991:254), 34. punkts.

17 "Tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība". Spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496), 24. punkts.

18 Minēts iepriekš.

19 Spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c. (C-62/14, EU:C:2015:400), 25. punkts.

20 Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c./Komisija (no C-66/16 P līdz C-69/16 P, EU:C:2017:999; turpmāk tekstā – "spriedums *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c./Komisija"), 72. punkts.

44. "Šī nosacījuma mērķis ir pārskatāmība un tiesiskā noteiktība, kas pieprasa minimālo kritēriju izpildi attiecībā uz viena vai vairāku publiskās varas aktu esamību, kuros ir pietiekami skaidri definēts vismaz tādu sabiedrisko pakalpojumu saistību veids, ilgums un tvērums, kas ir noteiktas uzņēmumiem, kuriem ir uzticēta šo saistību izpilde"[21]. Tādējādi "bez šo objektīvo kritēriju skaidras definīcijas nebūtu iespējams pārbaudīt, vai uz kādu konkrētu darbību varētu attiekties [VTNP] jēdziens"[22].

45. Tādējādi attiecībā uz tās banku darbību nav konstatējams, ka *Poste Italiane* oficiāli būtu uzlikts pienākums sniegt konkrētus pakalpojumus, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, un būtu pietiekami precīzi noteikts to veids un tvērums, tādējādi nav izpildīts pārredzamības un tiesiskās drošības mērķis. Ar šo apstākli vien pietiktu, lai noraidītu to, ka runa ir par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu.

46. Citādi ir, ka *Poste Italiane* kā iepirkumā izraudzītais pretendents universālo pasta pakalpojumu sniegšanai Itālijā sniedz šajā īpašajā jomā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu, par ko nav strīda. Tādējādi, kā jau ir nospriedusi Tiesa, Direktīvā 97/67/EK[23] starp pasta pakalpojumiem nav minēti pasta uzņēmumu sniegtie finanšu pakalpojumi, "tostarp tādi, ko pasta pakalpojumu sniedzēji sniedz papildus"[24].

47. Kopumā nešķiet, ka finanšu pakalpojumi, ko *Poste Italiane* sniedz saviem klientiem, izmantojot – kā iesniedzējtiesa to sauc – visā Itālijas teritorijā viegli pieejamo pasta nodaļu *kapilāro izvietojumu*, ir vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums Tiesas judikatūras izpratnē[25]. Viens no šiem pakalpojumiem ir dot iespēju trešajām personām (tostarp par NĪN iekasēšanu atbildīgajiem koncesionāriem) atvērt un pārvaldīt pasta vai cita veida norēķinu kontus.

C. Otrais prejudiciālais jautājums

48. *Corte di Cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) uzdod otro jautājumu gadījumā, ja tiktu nospriests, ka "[*Poste Italiane*] likumīgs monopols atbilst VTNP īpašībām".

49. Gan *Poste Italiane*, gan Komisija savos apsvērumos par pirmo jautājumu apgalvo, ka uz otro jautājumu nav jāatbild: ja nevar konstatēt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma esamību, uz jautājumu, kura priekšnoteikums ir šāda esamība, nav jāatbild.

50. Komisija tomēr pakārtoti izvērtē to, vai šajā lietā ir izpildīti tā sauktie "*Altmark* nosacījumi"[26]. Pēc tās domām, tas tā nav, strīdīgās komisijas maksas būtu jāuzskata par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar LESD 107. pantu.

51. Ņemot vērā manis ierosināto atbildi uz pirmo jautājumu, es uzskatu, ka otrais jautājums, kas uzdots tieši ar nosacījumu, ka uz pirmo jautājumu ir sniegta noraidoša atbilde, nav jāizskata.

21 Spriedums *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c/Komisija, 73. punkts.

22 Minēts iepriekš.

23 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV 1998, L 15, 14. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/6/EK (2008. gada 20. februāris) (OV 2008, L 52, 3. lpp.).

24 Spriedumi, 2004. gada 11. marts, *Asempre* un *Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería* (C-240/02, EU:C:2004:140), 31. punkts, un 2015. gada 22. oktobris, *EasyPay* un *Finance Engineering* (C-185/14, EU:C:2015:716), 30. punkts.

25 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 13. septembris, *Poste Italiane*/Komisija (T-525/08, nav publicēts, EU:T:2013:481), 1. un 2. punktu: "*Poste Italiane* nodrošina universālu pasta pakalpojumu un veic banku darbības visā Itālijas teritorijā [..]. Prasītājas [*Poste Italiane*] banku darbības nav tās vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma saistības".

26 Spriedums, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EU:C:2003:415; turpmāk tekstā – "spriedums *Altmark*".

52. Jebkurā gadījumā es tāpat kā Komisija pakārtoti aplūkošu otro jautājumu. Manuprāt, ir jāuzsver, ka iesniedzējtiesa šajā jautājumā īpaši norāda uz *Poste Italiane* piešķirtajām pilnvarām vienpusēji noteikt koncesionāram komisijas maksas apmēru. Saskaņā ar tās nolēmumu šim apstāklim esot izšķiroša nozīme, izvērtējot strīdīgo tiesību normu saderību ar LESD 106. panta 2. punktu un 107. panta 1. punktu.

53. Lai šo valsts pasākumu kvalificētu kā "[valsts] atbalstu" LESD 107. panta izpratnē, kumulatīvi ir jāizpilda prasības, kuras aplūkošu turpinājumā [27].

1. Valsts iesaistīšanās vai iesaistīšanās, piešķirot valsts līdzekļus

54. Ar Leģislatīvo dekrētu Nr. 504/1992 koncesionāriem ir noteikts pienākums atvērt pasta norēķinu kontus, lai iekasētu NĪN, kuru maksāja nodokļa maksātāji. *Poste Italiane* bija papildu tiesības (kas tai piešķirtas ar Likumu Nr. 662/1996) saņemt par šo kontu pārvaldību komisijas maksu, kuras apmērs noteikts Lēmumā Nr. 57/1996.

55. Komisijas maksas, kuras koncesionāri maksāja *Poste Italiane*, principā varētu atbilst pirmajam *Altmark* nosacījumam, ja līdzekļus varētu uzskatīt par "valsts" līdzekļiem (proti, valsts izcelsmes līdzekļiem).

56. Tomēr no šajā lietā sniegtās informācijas skaidri neizriet, kas beigu beigās faktiski maksā šīs komisijas maksas. Gan *Poste Italiane*, gan *Agenzia* uz Tiesas jautājumiem atbildēja, apgalvojot, ka principā tās maksā koncesionāri.

57. Tomēr ir norādes, kas ļauj pieņemt, ka koncesionāri šī maksājuma veikšanai var izmantot daļu no līdzekļiem, ko vietējās iestādes tiem maksā par NĪN iekasēšanu [28]. Pašvaldībai, kas uztic iekasēšanas funkciju, loģiski, ir jāatlīdzina par šī uzdevuma veikšanu. Ja daļu no šīs nepārprotami no valsts saņemtās atlīdzības summas koncesionāri uzņēmumi izmanto, lai samaksātu komisijas maksas *Poste Italiane*, varētu runāt par valsts līdzekļiem.

58. Tas tā būtu arī gadījumā, ja pašvaldības nodokļu iestādes maksātu *Poste Italiane* komisijas maksu, ja koncesionāri būtu publiski uzņēmumi (kā savā atbildē uz Tiesas jautājumiem norāda Komisija) vai, visbeidzot, ja *Poste Italiane* būtu jāpārvalda iekasētās komisijas maksas, ievērojot valsts iestādēm paredzētos nosacījumus.

59. Iesniedzējtiesai ir jānoskaidro šie jautājumi un tādējādi jāpārbauda, vai ir izpildīts pirmais *Altmark* nosacījums.

2. Iespējama ietekme uz tirdzniecību ar dalībvalstīm un konkurences izkropļošana

60. Ciktāl *Poste Italiane*, sniedzot pasta norēķinu konta pakalpojumu, darbojas konkurencei atvērtā nozarē (banku nozarē), iesniedzējtiesai arī ir jānoskaidro, vai strīdīgo komisijas maksu iekasēšana varēja ietekmēt tirdzniecību ar citām dalībvalstīm un izkropļot konkurenci [29].

27 Spriedums, 2017. gada 9. novembris, *Viasat Broadcasting UK*/Komisija (C-657/15 P, EU:C:2017:837), 32. punkts, un spriedums *Altmark*, 75. punkts.

28 Leģislatīvā dekrēta Nr. 504/1992 10. panta 3. punktā ir precizēts, ka šī atlīdzība koncesionāriem ir 1 % no iekasētajām summām, minimālā summa ir 1,75 EUR apmērā un maksimālā summa ir 50 EUR apmērā par katru nodokļa maksātāju veikto maksājumu.

29 Spriedums, 2006. gada 10. janvāris, *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c. (C-222/04, EU:C:2006:8), 140. punkts.

61. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto [30], ja tiktu apstiprināts, ka no 1997. gada NĪN iekasēšanu nereglamentēja valsts tiesiskais regulējums, ar ko atļauts maksāt vietējos nodokļus, izmantojot bankas norēķinu kontu pasta norēķinu konta vietā, iesniedzējtiesai būs jāizvērtē šādas izslēgšanas ietekme uz citu banku darbību. Tikai šādā veidā būs iespējams noteikt, vai strīdīgais pasākums varētu izkropļot konkurenci šo nodokļu pārvaldības nozarē.

62. Iesniedzējtiesai arī ir jāizvērtē, vai priekšrocības saistībā ar *Poste Italiane* teritoriālā tīkla paplašināšanu bija pietiekams iemesls, lai tai tieši un ekskluzīvi ļautu pārvaldīt par NĪN iekasēšanu atbildīgo koncesionāru pasta norēķinu kontus. Nevar *a priori* izslēgt iespēju organizēt atklātu publiskā iepirkuma procedūru, kurā varētu piedalīties arī tirgus dalībnieki no citām dalībvalstīm [31].

3. Priekšrocības piešķiršana

63. Valsts līdzekļu piešķiršana var izpausties arī kā ekonomiskā priekšrocība, kuru tos saņēmušais uzņēmums neiegūtu parastajos tirgus apstākļos [32].

64. Tādējādi LESD 107. pantā minētais valsts atbalsts ir palīdzība, kas *dod priekšrocību*, un tas nav tikai kompensācija striktā nozīmē. Lai nebūtu "valsts atbalsta" LESD 107. panta izpratnē, kompensācijas ir jāsaņem, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības [33].

65. Tikai šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka uzņēmums "patiesībā negūst finansiālas priekšrocības un minētā pasākuma sekas nav [tam] labvēlīgāku konkurences apstākļu radīšana salīdzinājumā ar konkurējošiem uzņēmumiem" [34].

66. Šajā nolūkā ir jāizpilda četri *īpašie* nosacījumi, kas arī ir minēti spriedumā *Altmark* [35]. Tādējādi šajā spriedumā ir aplūkoti divi nosacījumu veidi:

— pirmkārt, nosacījumi, kas ir obligāti jāizpilda, lai atbalstu varētu vispārīgi kvalificēt kā "valsts" atbalstu LESD 107. panta izpratnē [36];

— otrkārt, nosacījumi, kas ir nepieciešami, lai īpaši uzskatītu, ka trešais vispārējais nosacījums nav izpildīts (palīdzība, kas dod priekšrocības).

67. Tā kā abos gadījumos ir četri nosacījumi, tad, runājot tikai par "*Altmark* nosacījumiem", var rasties neskaidrības. Lai izvairītos no [šādām] neskaidrībām, turpmāk tekstā es atsaukšos attiecīgi uz "*Altmark* vispārīgajiem nosacījumiem" un "*Altmark* īpašajiem nosacījumiem".

68. *Altmark* "īpašie" nosacījumi ir šādi:

— "Pirmkārt, saņēmējuzņēmumam faktiski ir jābūt uzliktām sabiedrisko pakalpojumu pildīšanas saistībām un šīm saistībām jābūt skaidri definētām" [37].

30 Šo secinājumu 24.–28. punkts.

31 Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Azienda Napoletana Mobilità* (C-659/17, EU:C:2019:633), 38. punkts.

32 Spriedums *Altmark*, 84. punkts.

33 Spriedums *Altmark*, 87. punkts.

34 Minēts iepriekš.

35 Spriedums *Altmark*, 89.–93. punkts.

36 Spriedums *Altmark*, 75. punkts.

37 Spriedums *Altmark*, 89. punkts.

— "Otrkārt, lai izvairītos no ekonomisko priekšrocību piešķiršanas saņēmējuzņēmumam salīdzinājumā ar konkurējošajiem uzņēmumiem, kompensāciju aprēķināšanas parametriem jābūt iepriekš objektīvi un caurredzami noteiktiem" [38].

— "Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai nosegtu visus vai daļu izdevumu, kas radušies, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus un saprātīgu peļņu saistībā ar šo saistību izpildi. Šī nosacījuma izpilde ir būtiski svarīga, lai nodrošinātu, ka saņēmējuzņēmums nesaņem nekādas priekšrocības, kas traucē vai draud traucēt konkurenci, nostiprinot šī uzņēmuma konkurences pozīciju" [39].

— "Ceturtkārt, ja uzņēmums sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām konkrētajā gadījumā nav izvēlēts sabiedrisko iepirkumu procedūras rezultātā, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spēj šos pakalpojumus piedāvāt par sabiedrībai viszemāko cenu, kompensācijas apjoms nosakāms, pamatojoties uz to izdevumu analīzi, kādi, pildot šīs saistības, rastos tipiskam uzņēmumam, kas ir labi vadīts un adekvāti nodrošināts [..], lai spētu izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus un paredzot saprātīgu peļņu par šo saistību izpildi" [40].

69. Tas, vai atbalstu var kvalificēt kā "valsts" atbalstu LESD 107. panta izpratnē, ir jāpārbauda, pirms pārliecināšanās, vai šis atbalsts ir nepieciešams, lai sniegtu vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu un tādējādi ir piemērojams LESD 106. panta 2. punktā paredzētais izņēmums.

70. Tiesa tomēr pieļauj, ka *Altmark* pirmais īpašais nosacījums – proti, faktisku un skaidru pilnvaru esamība, lai pildītu sabiedrisko pakalpojumu saistības, – "ir piemērojams arī gadījumā, kad notiek pamatošanās uz LESD 106. panta 2. punktā paredzēto atkāpi" [41].

71. Tādējādi šajā ziņā pirmie divi iesniedzējtiesas jautājumi sakrīt.

72. Lai noskaidrotu, vai *Poste Italiane* iekasētās komisijas maksas ir atbalsts, kas rada *priekšrocības* (proti, vai ir izpildīts *Altmark* trešais vispārīgais nosacījums), uz šo premisu pamata būs jāanalizē, vai tā, iespējams, ir kompensācija.

73. Tā kā iesniedzējtiesas nolēmumos ir atsauce uz LESD 106. panta 2. punktu, it īpaši būs jāpārbauda, vai valsts iestādes bija noteikušas *Poste Italiane* pienākumu sniegt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu.

74. Šajā ziņā es jau paudu savu noraidošo nostāju. Katrā gadījumā *Poste Italiane* saistības attiecībā uz tās banku darbību ietvēra tikai pasta norēķinu kontu atvēršanu uz koncesionāru vārda un to pārvaldību. Konkrēti, nav konstatējams, ka šiem kontiem tika piemēroti īpaši noteikumi salīdzinājumā ar noteikumiem, kurus piemēroja pārējo *Poste Italiane* klientu kontiem. Tas ir apstiprināts atbildē uz Tiesas jautājumu par šo aspektu.

75. Tā kā patiesa vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma esamība ir noraidāma, strīdīgās komisijas maksas nevar kvalificēt kā kompensāciju par apgrūtinājumiem, kas raksturīgas šāda pakalpojuma sniegšanai.

76. Pretējā gadījumā būs jāpārbauda, vai ir izpildīti pārējie trīs *Altmark* īpašie nosacījumi, par ko Tiesa nevar spriest (tā var tikai atgādināt katra šī nosacījuma vispārējās iezīmes), jo lietas faktisko apstākļu izskatīšana ir tikai iesniedzējtiesas kompetencē un no šajā lietā pieejamiem dokumentiem nevar gūt atbilstīgu informāciju, lai par to lemtu.

38 Spriedums *Altmark*, 90. punkts.

39 Spriedums *Altmark*, 92. punkts.

40 Spriedums *Altmark*, 93. punkts.

41 Spriedums *Comunidad Autónoma del País Vasco* u.c./Komisija, 56. punkts.

77. Apstāklis, kuram, kā norādīju iepriekš, iesniedzējtiesa, šķiet, pievērš būtisku nozīmi (tas, ka *Poste Italiane* vienpusēji nosaka atlīdzības nosacījumus par pasta norēķinu kontu), pats par sevi neietekmē jau iepriekš minēto.

78. Iesniedzējtiesas nolēmumos nav informācijas par to, vai ar Lēmumu Nr. 57/1996 faktiski noteiktās komisijas maksas atbilstoši atspoguļo izmaksas, kas noteikti rodas saistībā ar pasta norēķinu konta pakalpojuma sniegšanu.

79. Saskaņā ar atbildēm uz Tiesas jautājumiem šīs komisijas maksas esot tikpat lielas kā tās, ko *Poste Italiane* bez izšķirības piemēroja pārējiem tās klientiem pasta norēķinu konta pakalpojuma publicitātes un pārredzamības režīmā [42]. Ja tas tā būtu, iespējams, citu nodokļu ieņēmumu dēļ tās neatšķirās no tām, kuras iekasēja *Poste Italian*e vai citas bankas. Turklāt nav pierādījumu, ka klientiem šajā režīmā būtu paredzēti nepamatoti apgrūtinoši līguma nosacījumi.

80. Katrā ziņā es uzsveru, ka šie faktori ir jāizskata iesniedzējtiesai, kurai ir vislabākās iespējas izvērtēt lietas faktus ar visām to niansēm.

D. Trešais prejudiciālais jautājums

81. Saistībā ar trešo jautājumu būtībā ir jānoskaidro, vai tiesiskajā regulējumā *Poste Italiane* ir piešķirts dominējošs stāvoklis, kura ļaunprātīgas izmantošanas dēļ tiek pārkāpts LESD 102. pants.

1. Lietas dalībnieku apsvērumi

82. Pēc *Poste Italiane* domām, trešais jautājums neesot pieņemams, jo iesniedzējtiesa nepaskaidro, kāpēc piemērotais tiesiskais regulējums neesot saderīgs ar LESD 102. pantu. Jautājums ne tikai esot nepieņemams, bet arī nepareizs, apgalvojot, ka *Poste Italiane* ir ekskluzīvas vai īpašas tiesības LESD 106. panta 1. punkta izpratnē, tāpat nevarot secināt, kādā veidā tā varētu tikt vedināta ļaunprātīgi izmantot savu dominējošo stāvokli.

83. *Poste Italiane* vairākkārt apgalvoja, ka koncesionāri varēja vērsties citās kredītiestādēs saistībā ar NĪN iekasēšanas pakalpojumu sniegšanu [43].

84. Pēc *Agenzia* domām, *Poste Italiane* ir dominējošs stāvoklis tirgus segmentā attiecībā uz NĪN iekasēšanas pakalpojumu un tā esot ļaunprātīgi izmantojusi šo stāvokli, vienpusēji un neobjektīvi nosakot komisijas maksu apmēru.

85. Komisija uzskata, ka attiecīgais (produkta) tirgus esot pret atlīdzību sniegto pakalpojumu tirgus, tādu kontu pārvaldības pakalpojumu tirgus, kurus koncesionāri izmanto NĪN iekasēšanai. Tas ir ierobežots, jo nodokļa maksātāji var veikt maksājumu tieši koncesionāram.

86. Pēc Komisijas domām, iesniedzējtiesai ir jāizvērtē attiecīgais tirgus un jānoskaidro, vai *Poste Italiane* tajā ir dominējošs stāvoklis. Veicot šo vērtējumu, ir jānoskaidro, vai citas bankas varēja sniegt tādu pašu pakalpojumu kā *Poste Italiane*.

42 Skat. šo secinājumu 109. un 110. punktu.

43 Skat. šo secinājumu 24.–28. punktu.

87. Komisija norāda, ka spēja vienpusēji noteikt strīdīgo komisijas maksu varēja radīt risku, ka *Poste Italiane* ļaunprātīgi izmantos savu (iespējamo) dominējošo stāvokli. Tomēr, tā kā nodokļa maksātāji varēja maksāt NĪN tieši koncesionāriem, pēdējie minētie varēja īstenot stimulēšanas politiku, lai padarītu pievilcīgāku otro iespēju. Viņi varēja to darīt, it īpaši reaģējot uz *Poste Italiane* politiku, kurā ir noteiktas nesamērīgas komisijas maksas par pasta norēķinu konta izmantošanu.

88. Tādējādi, pēc Komisijas domām, nav pierādīts, ka tirgus spēki nebija pietiekami, lai sniegtu strīdīgos pakalpojumus tikpat efektīvi kā *Poste Italiane*.

2. Pieņemamība

89. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru neatkarīgi no tā, ka uzņēmumam tika piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas tiesības, iesniedzējtiesai ir jānorāda, kādā konkrētā tirgū un kādā veidā minētajam uzņēmumam ir dominējošs stāvoklis [44].

90. It īpaši Tiesa ir uzsvērusi, ka LESD 102. panta izpratnē "attiecīgās preces vai pakalpojuma tirgus iekļauj preces vai pakalpojumus, kas ar to ir aizstājami vai pietiekami savstarpēji aizvietojami, ne tikai pēc šo preču vai pakalpojumu objektīvajiem raksturojumiem, pamatojoties uz kuriem tie ir īpaši piemēroti patērētāju pastāvīgā pieprasījuma apmierināšanai, bet arī pēc konkurences nosacījumiem, kā arī pieprasījuma un piedāvājuma struktūras attiecīgajā tirgū" [45].

91. Tādējādi iesniedzējtiesas nolēmumā attiecībā uz šo jautājumu ir konstatējumi trūkumi izklāstā, kas liedz Tiesai sniegt lietderīgu atbildi. Šos trūkumus nebija iespējams novērst, neraugoties uz apsvērumiem, ko sniedza lietas dalībnieki, kuri iestājās prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā un kuriem Tiesa lūdza konkrētu informāciju, lai noteiktu pakalpojumu tirgu, attiecīgo ģeogrāfisko tirgu un aizstājošu pakalpojumu esamību [46].

92. Iesniedzējtiesai būtu bijis jāsniedz Tiesai precīza informācija par attiecīgā tirgus iezīmēm, tā ģeogrāfisko izplatību vai par iespējamu līdzvērtīgu (aizstājošu) pakalpojumu esamību. Tā kā informācija netika saņemta, trešais prejudiciālais jautājums ir nepieņemams.

93. Raugoties no cita skatupunkta, tiek sasniegts tāds pats rezultāts, norādot, ka no šo nolēmumu satura, izklāstot trešo prejudiciālo jautājumu, nevar skaidri identificēt tā tvērumu.

94. Sākotnēji rodas iespaids, ka iesniedzējtiesas skatījumā *Poste Italiane* izmantoja dominējošo stāvokli ļaunprātīgi tikai tāpēc, ka minētajam uzņēmumam par labu tika radīts "likumīgs monopols". *Poste Italiane* esot ļaunprātīgi *izmantojusi* dominējošo stāvokli, jo tai bija strīdīgais likumīgais monopols [47].

44 Spriedums, 2007. gada 13. decembris, *United Pan-Europe Communications Belgium* u.c. (C-250/06, EU:C:2007:783), 21. punkts.

45 Spriedums, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376), 32. punkts.

46 Tiesa tostarp uzdeva viņiem jautājumus par to: i) kādi ir aizstājošie pakalpojumi tiem, kurus *Poste Italiane* sniedz par NĪN iekasēšanu atbildīgajiem koncesionāriem; ii) kādi ir šo aizstājošo pakalpojumu piedāvājuma nosacījumi; iii) kādās valsts teritorijas daļās *Poste Italiane* sniedza savus pakalpojumus par NĪN iekasēšanu atbildīgiem koncesionāriem; un iv) kādas ir iespējamās koncesionāru stratēģijas, lai veicinātu NĪN maksāšanu tiem un nevis ar *Poste Italiane* starpniecību.

47 To apgalvo Komisija tās rakstveida apsvērumu 90. punktā.

95. Ja tāda būtu minēto nolēmumu pareiza interpretācija, būtu jāsecina, ka to pamatā ir nepareizs pieņēmums, kas nav saderīgs ar Tiesas judikatūru [48], ciktāl šķiet, ka dominējošs stāvoklis tiek pielīdzināts tā ļaunprātīgai izmantošanai. Tikai šī pēdējā minētā rīcība ir nelikumīga saskaņā ar LESD 102. pantu [49].

96. Saskaņā ar citu šīs nolēmuma daļas interpretāciju varētu secināt, ka iesniedzējtiesa uzskata par pierādītu ne tikai to, ka *Poste Italiane* bija dominējošs stāvoklis, bet arī to, ka tā to izmantoja ļaunprātīgi, jo noteica komisijas maksu iekasēšanu no koncesionāriem apmērā, kuru norādīja šī tiesa. Ja tas tā būtu, jautājums Tiesai burtiskā nozīmē kļūtu lieks, jo ar to tiktu vaicāts par kaut ko, ko iesniedzējtiesa jau ir atrisinājusi.

97. Visbeidzot, visloģiskākā šīs iesniedzējtiesas nolēmuma (lakoniskās) daļas interpretācija ir tā, kurā tiek uzsvērts, ka ar pilnvarām vienpusēji noteikt iekasējamo komisijas maksu [likumīgais monopolists] "*tiekot vedināts ļaunprātīgi izmantot* [savu dominējošo stāvokli]", kas ir aizliegts ar LESD 102. pantu [50].

98. Tādējādi būtu jāpārliecinās, vai šis pieņēmums faktiski ir ticams, citiem vārdiem sakot, vai ir izpildīti nosacījumi, lai strīdīgais tiesiskais regulējums neizbēgami vedinātu *Poste Italiane* ļaunprātīgi izmantot savu dominējošo stāvokli.

99. Pieņemot, ka tā ir visprecīzākā iesniedzējtiesas šaubu interpretācija, ir skaidrs, ka trūkst pamatinformācijas, lai Tiesa ar minimālu pārliecību varētu lemt par šīm šaubām. [Informācijas] trūkums ir jūtams, it paši, lai noteiktu, vai ļaunprātīga izmantošana bija neizbēgama: i) attiecīgā tirgus kontekstā, kas nav precīzi aprakstīts; ii) saskaroties ar konkurences nosacījumiem starp bankas iestādēm, un iii) ņemot vērā iespējamos pakalpojumus, kas aizstāj *Poste italiane* sniegtos.

100. Šajos apstākļos es uzskatu, ka trešais prejudiciālais jautājums ir nepieņemams. Tomēr, ja Tiesa tā neuzskatītu, es īsumā izklāstīšu manu viedokli par to.

3. Par lietas būtību

101. Komisija savos apsvērumos norādīja, ka saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu koncesionāri varēja izvairīties no iespējamās *Poste Italiane* ļaunprātīgās rīcības un tādējādi pieņēmums par nepieciešamo pamudinājumu uz ļaunprātīgu izmantošanu netiktu apstiprināts.

102. Pēc Tiesas pieprasījuma par šo jautājumu savu viedokli pauda *Poste Italiane* un *Agenzia*. Pirmā minētā piekrita Komisijas apgalvojumam. Otrā minētā kvalificēja [Komisijas] apgalvojumu kā "nereālu".

103. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana šajā gadījumā varētu rasties, ja *Poste Italiane* noteiktu koncesionāriem galēji netaisnīgas cenas, kas tiem būtu jāmaksā, un tie nevarētu izmantot citus NĪN maksāšanas veidus. Tādējādi *Poste Italiane* iegūtu nelikumīgu priekšrocību salīdzinājumā ar saviem konkurentiem.

48 Spriedums, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376), 48. punkts: "dominējošā stāvokļa vienkārša radīšana vai pastiprināšana, piešķirot īpašas vai ekskluzīvas tiesības [..], pati par sevi nav nesavienojama ar [LESD 102. pantu]".

49 Turpat, 49. punkts. Šajā ziņā ir nepieciešams, ka "uzņēmums, vienkārši īstenojot tam piešķirtās [..] tiesības, būtu nostādīts sava dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas *izmantošanas* situācijā vai [ka] šīs tiesības var radīt situāciju, kurā šis uzņēmums ir novests pie šādas ļaunprātīgas izmantošanas". Mans izcēlums.

50 Iesniedzējtiesas nolēmuma lietā C-435/19 itāļu oriģinālversijas 19. lpp. beigas. Izcēlums – oriģinālajā tekstā.

104. Pēc Komisijas domām, šī dominējoša stāvokļa (iespējama) ļaunprātīga izmantošana nenotiktu, ja nodokļa maksātāji varētu brīvi maksāt NĪN tieši koncesionāriem. Šie koncesionāri varētu piedāvāt [nodokļa maksātājiem] pietiekami pievilcīgus nosacījumus[51], kas ļautu viņiem izvēlēties šo iespēju un nevis veikt maksājumu pasta norēķinu kontā.

105. Atkārtoju, iesniedzējtiesai ir jālemj par šīm pretējām nostājām, kuras Tiesa nevar izvērtēt, jo tai trūkst vērtēšanas kritēriju, kurus jau esmu minējis.

106. Katrā ziņā, lai veiktu vērtējumu, varētu būt lietderīgi pārbaudīt, vai koncesionāru piedāvājumu ekonomiskās izmaksas, kuras min Komisija, faktiski, – ar citu nosaukumu un citā veidolā – ir līdzvērtīgas komisijas maksai, ko *Poste Italiane* bija noteikusi vienpusēji.

107. Iesniedzējtiesai turklāt būtu jāizvērtē, vai varēja uzskatīt, ka no 1997. gada, kad bija dota iespēja maksāt visus vietējos nodokļus, izņemot NĪN, izmantojot norēķinu kontus, *Poste Italiane* sava stāvokļa banku darbības tirgū dēļ guva lielāku labumu salīdzinājumā ar konkurentiem.

108. Konkrēti, tai būtu jānoskaidro, vai *Poste Italiane*, izmantojot savu dominējošo stāvokli NĪN maksāšanas jomā, neizbēgami bija paredzējusi paplašināt savu ietekmi uz pārējo vietējo nodokļu maksājumu tirgu, it īpaši uz banku darbību kopumā.

109. Veicot šo izvērtējumu, nevajadzētu aizmirst, ka *Agenzia* savā atbildē uz vienu no Tiesas jautājumiem[52] atzīst, ka, neskarot iekasēšanas darījumu apjomu (desmitiem tūkstošu), pasta norēķinu kontu līguma nosacījumi – tostarp ekonomiskie nosacījumi –, ko tā piemēroja par NĪN iekasēšanu atbildīgajiem koncesionāriem, bija tādi paši, kas parasti tika piemēroti jebkuram konta turētājam – juridiskai personai.

110. Ja šī informācija tiktu apstiprināta, tā varētu būt norāde uz to, ka dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana nebija neizbēgama. Liberalizētu banku pakalpojumu tirgū *Poste Italiane* nebūtu stimula saviem konta turētājiem (tostarp koncesionāriem, uz kuriem attiecas tāds pats regulējums kā visiem pārējiem) vispārēji noteikt komisijas maksas, kas ir būtiski lielākas par tām, kuras noteikušas citas kredītiestādes.

111. Visbeidzot, vērtējot dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, izšķiroša nozīme var būt tam, ka citas bankas piedāvā koncesionāriem līdzīgus (aizstājošus) pakalpojumus, kurus viņi varētu sniegt, lai nodokļa maksātāji veiktu NĪN maksājumus, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

V. Secinājumi

112. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ierosinu Tiesai *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) atbildēt šādi:

1) Pasta norēķinu konta pakalpojumam, ko savas finanšu pakalpojumu sniegšanas jomā *Poste Italiana SpA* no 1992. līdz 2011. gadam sniedza par pašvaldības nekustamā īpašuma nodokļa iekasēšanu atbildīgajiem koncesionāriem, nepiemīt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma īpašības LESD 106. panta 2. punkta izpratnē, ciktāl nepastāv oficiāls akts, ar ko tiktu uzliktas skaidri definētas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības; tas ir jāpārbauda valsts tiesai.

51 Komisijas rakstveida apsvērumu 110. un 111. punkts. Lai koncesionāri varētu atturēt *Poste Italiane* no vēlmes ļaunprātīgi izmantot savu stāvokli, nosakot nesamērīgus tarifus, Komisija piedāvā tādas "stratēģijas" kā izveidot pārstāvju tīklu, kam ir pilnvaras pieņemt tiešu nodokļa maksājumu vai piedāvāt atlaides (uz sava rēķina) tiem nodokļa maksātājiem, kuri izvēlas šo maksāšanas veidu.

52 Atbilde uz Tiesas uzdoto ceturto jautājumu.

2) Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

3) Trešais prejudiciālais jautājums nav pieņemams.